

Maliye Müfettişleri Topluluğu, değerli bir üyelerini daha yitirdi: 1906 yılında Van'da dünyaya gelen eski Maliye Müfettişi Ferit Melen de aramızdan ayrıldı.

Onu, Maliye Müfettiş Muavinliğinde ilk görev yerim olan İstanbul'da, 1935 yılı başlarında tanıdım. Benden iki yıl kadar kıdemli Muavindi ve o da İstanbul'da çalışıyordu. O zamanlar şöyle bir adetimiz vardı: İşyerleri Sirkeci ve Eminönü ile buralara yakın yerlerde olan Müfettişler ve Muavinler, öğle yemeklerini bölgenin ucuz tarifeli belli lokantalarında yer, çalışmalarımız sırasında karşılaştığımız olayların sıkıntılı ve eğlenceli yönlerini birbirimize anlatır, tereddüt ettiğimiz konulardaki çözüm yollarını karşılıklı tartışır, bilgi alış verişinde bulunurduk. Bu buluşma ve görüşmeler, bazı günler, o vakitler, İstanbul Valiliği binasının da içinde bulunduğu, ağaçlıklı arsadaki Defterdarlık eski binasında Maliye Teftiş Heyetine ayrılmış bulunan Merkez Bürosuna kadar sürer ve orada da devam ederdi.

Bu yörelere ve görüşmelere katılanlardan biri de rahmetli Melen'di; daha o zamanlarda ağırbaşlılığı ve bilgisi ile düşüncelerinden faydalanan bir kişi olarak kendisini belli etmeye başlamıştı.

O dönemde Bakanlık, Maliye Müfettişlerini ve Muavinlerini kış ayla-

rında İstanbul'da toplar, çok geniş olan Maliye Teşkilatı ile beyannameli vergi mükelleflerinin hesaplarının incelenmesini ve denetlenmesini sağlamaya çalışırdı.

Melen, muavinlik süresinin sonundaki sınavı kazanarak Müfettiş oldu ve staj için Fransa'ya gönderildi. Dönüşte de, kış aylarında İstanbul çalışmalarına, yaz aylarında turnelere katılmaya başladı.

Onun İstanbul'da ve turnelerde yaptığı başarılı çalışmalar, kendisine Teftiş Heyeti içinde, layık olduğu ünü kazandırdı.

Hatay Devleti'nin kurulması üzerine, bu devletin maliye sistemini, Türk maliye sistemiyle uyum sağlayacak biçimde düzenlemek maksadıyla, rahmetli Maliye Müfettişi Cemal Reşit Eyüboğlu ile birlikte, Maliye Müşaviri sıfatıyla Hatay'a gönderildi. Bu görevi de Hatay'ın Anavatanına katılmasına kadar sürdürdü.

İkinci Dünya Savaşının neden olduğu şartların gereği olarak uzun süren askerlik dönemi de araya girince, artık onunla görüşemez olmuştuk.

1943 yılının sonbaharında, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdür Yardımcısı olarak görevlendirilmem üzerine Ankara'ya gittiğimde, Ferit Melen'i de Maliye Tetkik Kurulu'nda üye olarak görevlendirilmiş buldum. Rahmetli bu dönemdeki çalışmalarını vergi konuları üzerinde yoğunlaştırmıştı. Nedeni de Gelir Vergisi hazırlıklarının gündemde oluşuydu.

Bakanlık, o zamana kadar tek Genel Müdürlükle yönettiği devlet gelirleriyle ilgili işlemleri, 1943 yılında Vasıtalı ve Vasıtasız Vergiler Genel Müdürlükleri adı altında iki Genel Müdürlüğe bölüştürdü, Melen'i de Vasıtalı Vergiler Genel Müdürlüğü'ne getirdi.

Ancak, bu yapay bölünmenin ömrü uzun sürmedi. 1946 yılında iki genel müdürlük Gelirler Genel Müdürlüğü adıyla tekrar birleştirilerek, başına da Ferit Melen getirildi. Bu görevi, Van Milletvekilli seçildiği 14 Mayıs 1950 seçimlerine kadar sürdürdü. Yurdumuzda Gelir Vergisi Kanunu, onun Gelirler Genel Müdürlüğü zamanında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden geçirilmiştir.

Ferit Melen'in gerek Maliye Teftiş Kurulu'nda, gerek Bakanlık merkez kuruluşlarında geçen hizmetleri, hiçbir övgüye muhtaç olmayacak kadar parlak ve başarılıdır.

Ferit Melen'in politik yaşamı, eğer yanılmıyorsam 1954-1957 ve 1979-1983 yılları arasındaki iki fasıla hariç olmak üzere, 1987 seçimlerine kadar sürmüştür.

Bu süre içinde birkaç kez Bakanlık, bir kez de Başbakanlık görevlerinde bulunmuş; Türk Toplumuna, gösteriş ve propagandaya iltifat etmeden yararlı hizmetlerde bulunmaya çalışmıştır.

Melen'le, Ankara'da Maliye Bakanlığı' arkadaşlığımız, devlet evlerinden oluşan lesi'ndeki dairelerimizin bitişik olması şuluğa ve dostluğa- imkân sağlaması ne rum kazanmıştı. Ancak, politika hayatında de, hem işlerimizin, hem evlerimizin ayrısı yüzünden münasebetlerimizdeki eski başlamış, sonra da bütünüyle kesilmiş ise ve saygımda bir azalma olmamış, eski güde hep saklı kalmıştır.

Rahmetli hakkındaki içten düşüncem, bilinen, dürüst, üstlendiği görevi ciddiyetle şan, bütün yaşamı boyunca bu çizgiden h dur.

Bu anma yazısını bitirmeden önce, zaman olan iki olayı anlatmak isterim. Ancak, öz rı nedeniyle anlatacağım olaylara bu yazıda olmayacağı hususunda ilk önce bir duraksındum ki, bunlar bir bakıma Melen'in olsun ciddiyetle ve tarafsız bir şekilde görünü da göstermektedir. Bu nedenlerle, buru kınca olmayacağı sonucuna vardım.

Olayları anlatmadan önce bir noktayı aç Rahmetli ile fizik yönünden bir benzerliği semediğim gibi, ortak dostlarımızın da b mediklerini bilmekteyim. Ancak, olaylar b dan, onları olduğu gibi anlatmaya çalışacağ önceki yıllarda geçmiştir):

Yaz aylarında tatil yapamayan arkadaşları nı Ankara dışına gönderenler (o zaman kul ları) öğle yemeklerini, eskiden Karaoğlan d rindeki Cumhuriyet Lokantası'nda yerdik. Y saatinin başlamasına kadar caddede hazır böyle bir yürüyüş sırasında, ünlü tiyatro sa ya rastladık. O zamana kadar temsilleri d miştim. Meğer arkadaşlar içinde tanıdıklar dı. O zamanlar Maliye Bakanlığı Millî Emla metli arkadaşım Celâl Erçoklu, beni Muamm raca bana şöyle bir baktı ve hiçbir şey söyle rumu gören Erçoklu, benim iyi bir kişi oldu daki soğukluğun sebebini sorunca, kısaca

lu'nun, bu sevgisizliğin nedenini öğrenmekteki ısrarı üzerine, "Ferit Melen'e benziyor." demez mi? Sanatçının mizacına uygun bir sürpriz cevap, hepimizi de bir hayli güldürmüştü.

Meğer, hazretin Bakanlıkta bir vergi işi varmış. Ferit'e gitmiş, fakat arzu ettiği sonucu alamamış. Yani Melen, bu derece ünlü ve hicivci bir sanatçı hakkında da kanunu bildiği gibi uygulamaktan çekinmemiş.

İkinci olay, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Ulus'taki eski binasında geçer.

Binanın içini görmemiş olan okurlar için olayın geçtiği yer hakkında kısa da olsa bir açıklama gerekir. Sözünü ettiğim eski Meclis binasının girişi geniş bir hole açılır. Holün sağ ve sol kenarlarında, üst kata çıkan iki merdivenin altlarına konulmuş bulunan koltuklar ve kanepeler, oturmaya elverişli iki mekân oluşturur. Buralara o zamanlar "merdiven altı" denilirdi. Milletvekili ile komisyon veya Genel Kurul görüşmelerini izlemeye gelen yüksek düzeydeki bürokratlar buralarda otururlar, güncel konuları konuşurlardı.

Bir gün komisyonlardan birindeki görüşmelere katılmış ve Bakanlığın konu hakkındaki görüşünü açıklayarak savunmasını yapmıştım. Müzakerenin bitiminde evrakımı toplayıp çantama yerleştirdikten sonra, Meclis'ten ayrılmak üzere, sözünü ettiğim merdiven altının önünden geçerken, orada bulunan tanıdık birkaç Milletvekili şimdi hatırlayamadığım bir konuyu görüşmek için yanıma geldiklerinden, ayak üzeri konuşmaya başladık.

O sırada bir el, omuzumdan tuttu, dönüp bakınca rahmetli Cevdet Kerim İncedayı'yı karşımda buldum. Kendisi ile hiçbir tanışıklığım yoktu ve iş ilişkim de olmamıştı. İçimden "Hayırdır inşallah!" derken, "Bak arkadaş, seninle bozuşacağız" ihtarıyla karşılaştım. Olaya tanık olan Milletvekillerinin, "Hayrola beyefendi, Muhittin bey ne yaptı?" diye araya girmeleri üzerine, bana dikkatlice baktı, yüzünde bir gevşeme oldu ve "Özür dilerim, Ferit Melen'le karıştırdım" dedi. Meğer, o günlerde, Melen onun bir görüşüne veya isteğine karşı çıkmış imiş.

Bu iki olayı da zamanında Ferit'e anlatmış ve "Sana benzer bir tarafım da yok, ama nasıl karıştırıyorlar anlamıyorum? Hep senin yüzünden olmadık şeyler başıma geliyor" diyerek çıkışmıştım, bir hayli de gülmüştük. Şimdi bile bunları hatırladıkça gülümsemekten kendimi alamıyorum.

Sevgili Melen, Allah'ın rahmeti üzerine olsun. Nur içinde yat.